

Rozhodování soudů o skutcích posouzených podle § 257a TZ

I. Úvodem

V rámci projektového úkolu¹ nazvaného „Výzkum a analýza závažných forem trestné činnosti“, který provádí Institut kriminologie a sociální prevence, byla provedena analýza rozhodnutí soudů v trestních věcech, ve kterých byl skutek posouzen jako trestný čin poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a TZ za účelem zjištění, zda se tohoto trestného činu dopouští pachatelé v organizované skupině nebo nikoliv a jaké skutky jsou takto právně kvalifikovány. Předpoklad, že jde o trestnou činnost páchanou v organizované skupině, vycházel z hypotéz vyslovovaných v domácí i zahraniční literatuře² a v mezinárodních dokumentech, resp. jejich průvodních materiálech,³ v nichž se uvádí, že kybernetická kriminalita může mít podobu organizovaného zločinu. Nověji se dokonce hovoří o kyberterorismu.

Český trestní zákon má jen jediný trestný čin, který primárně chrání důvěrnost, integritu a dostupnost počítačových dat a systémů, a to trestný čin poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a TZ. Jiné trestné činy mají odlišný objekt, proto je jejich použití na ochranu zmíněných statků problematické. Lze je použít tam, kde jsou zasaženy primárně jiné chráněné zájmy, a kde je důvěrnost, integrita a dostupnost počítačových dat a systémů objektem sekundárním, nevyjádřeným ve skutkové podstatě.⁴

Na základě žádosti poskytlo Ministerstvo spravedlnosti České republiky z informačního systému za léta 1996 až 2007 přehled soudních rozhodnutí a spisových značek, ve kterých byl skutek kvalifikován jako trestný čin podle § 257a TZ. Data byla zpracována z CSLAV-DW a programu Ing. Kouckého.⁵ Jednotlivé soudy pak byly dopisem požádány o meritorní rozhodnutí v uvedených věcech. Po opakované výzvě nakonec odpověděly všechny oslovené soudy a poskytly požadované údaje. Asi v pěti případech se ukázalo, že statistika byla chybná, neboť se ve věci nejednalo o trestný čin podle § 257a TZ nebi spisová značka podle odpovědi dožádaného soudu údajně neexistuje.

Trestný čin poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 257a TZ) byl do trestního zákona vložen novelou v roce 1991 (zákon č. 557/1991 Sb.) s účinností od 1. 1. 1992.⁶ Ke změně úpravy došlo dvakrát. Poprvé v roce 2002 (zákonem č. 134/2002 Sb.), kdy se změnila

¹ Úkol je součástí Střednědobého plánu výzkumné činnosti Institutu pro kriminologii a sociální prevenci na léta 2008 – 2010, schváleného ministrem spravedlnosti dne 7.5.2008, čj 5/2008 – OANA-SP/13. Do plánu by zařazen na základě usnesení vlády ČR č. 64/2008 ke Koncepci boje s organizovaným zločinem.

² Srov. např. Madliak, J., Mihaľov, J., Porada, V., Štefanková, S. Počítačová kriminalita. In Karlovarská právnícká revue č. 1/2008, s. 57. Cyberterrorism – the use of the Internet for terrorist purposes. Council of Europe. Strasbourg, 2007.

³ Srov. Organised crime in Europe: the threat of cybercrime. Situation report 2004. Council of Europe. Octopus Programme. Strasbourg, 2005.

⁴ Novotný, O., Vanduchová, M. a kol. Trestní právo hmotné – I. Obecná část. Praha: ASPI, a.s., 2007, s. 153.

⁵ Viz průvodní dopis č.j. 129/2008-OD-ST/3 ze dne 2.7.2008.

⁶ Tehdy § 257a odst. 1 zněl takto: Kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch získá přístup k nosiči informací a

- takových informací neoprávněně užije,
- informace zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnými, nebo
- učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

dikce prvního odstavce.⁷ Ustanovení § 257a se zpřesnilo tak, aby nevznikaly pochybnosti v tom směru, že získání přístupu k nosiči informací nemusí být provedeno již v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch. Z logiky věci vyplývá, že přístup k nosiči informací je často získán bez takového specifického úmyslu, např. z titulu zaměstnání nebo funkce a uvedený úmysl je pojat až dodatečně. I takové případy jsou nepochybně značně společensky nebezpečné a bylo proto třeba na ně vztáhnout ustanovení § 257a, jak nakonec vyložila i přes nepřesnou dikci judikatura.⁸ Do písm. b) prvního odstavce bylo mezi výčtem toho, jak lze nedovoleně nakládat s informacemi, doplněno i jednání spočívající v jejich změně. Konečně zásah podle písm. c) je nově trestný i do jiného telekomunikačního zařízení. V roce 2006 se druhá změna (zákonem č. 253/2006 Sb.) dotkla pouze trestu, kde byla promítnuta v souvislosti se změnou § 55 TZ možnost uložit trest propadnutí nejen věci, ale též jiné majetkové hodnoty.

II. Rozbor skutkové podstaty trestného činu poškození a zneužití záznamu na nosiči informací

Trestného činu podle § 257a TZ se dopustí, kdo získá přístup k nosiči informací a v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

- a) takových informací neoprávněně užije,
- b) informace zničí, poškodí, změní nebo učiní neupotřebitelnými, nebo
- c) učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení,

V literatuře se uvádí, že **objektem** tohoto trestného činu je ochrana informací uložených na nosiči informací proti neoprávněným změnám a proti jejich neoprávněnému použití a ochrana počítače nebo telekomunikačního zařízení před neoprávněnými zásahy.⁹ S tím lze souhlasit, i když z hlediska mezinárodních úmluv¹⁰ a zahraniční literatury¹¹ bychom mohli říct, že je ochrana poskytována **důvěrnosti, integritě a dostupnosti počítačových dat a systémů**. Trestný čin poškození a zneužití záznamu na nosiči informací je systematicky zařazen do hlavy IX. (trestné činy proti majetku). Jelikož jsou chráněny informace, které mohou být nejrůznějšího obsahu, poskytuje se zprostředkovaně ochrana i jiným zájmům, např. před zásahem do soukromí osob, do bankovního tajemství apod.

Terminologie vychází z oboru výpočetní techniky a informatiky, odpovídá době, kdy byl tento trestný čin vložen do trestního zákona (rok 1991). Použité termíny a jejich definice v literatuře jsou sice nadále užívány, ale v zahraničí a v mezinárodních dokumentech se preferuje v souvislosti s počítači termín „data“. Trestní zákon s pojmem data neoperuje. Může

⁷ Po uvedené novele bylo znění § 257a odst. 1 následující: Kdo získá přístup k nosiči informací a v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

a) takových informací neoprávněně užije,
b) informace zničí, poškodí, změní nebo učiní neupotřebitelnými, nebo
c) učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

⁸ Srov. Sněmovní tisk č. 972, 3. volební období.

⁹ Srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 1455 nebo Novotný, O., Vokoun, R. a kol. Trestní právo hmotné – II. Zvláštní část. Praha: ASPI, a.s., 2007, s. 125.

¹⁰ Srov. kapitolu IV.

¹¹ Srov. např. Organised crime in Europe: the threat of cybercrime. Situation report. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2005, s. 87.

tak vyvstat otázka, zdali je mezi těmito pojmy rozdíl.¹² **Vztah dat a informací** je možné vymežit např. takto: data jsou fakta; informacemi se stávají tehdy, když jsou v kontextu a nesou význam pochopitelný lidem.¹³ Mohli bychom tedy zjednodušeně uvést, že data jsou „surovina, z níž se tvoří informace“. Existuje i celá řada dalších vymezení. Informací¹⁴ je určitý poznatek, týkající se jakýchkoliv objektů, např. fakt, událostí, věcí, procesů nebo myšlenek, včetně pojmů, který má v daném kontextu specifický význam (ČSN ISO/IEC 2382-1); je to určité sdělení, zpráva apod.¹⁵ Data tak představují interpretovatelnou a formalizovanou reprezentaci informace vhodnou pro komunikaci, interpretaci nebo zpracování.¹⁶ Domnívám se, že de lege ferenda by měl trestní zákon důsledněji rozlišovat mezi daty a informacemi.

Nosičem informací, který je zde **předmětem útoku**, se rozumí jakýkoliv **nosič dat**, tedy materiál, do kterého nebo na který lze zaznamenávat („zapsat“) data a z kterého lze data zpět získat („přečíst“) – např. pevný disk (tzv. „HDD“ nebo „hard disk“), operační paměť (tzv. RAM), disketa, CD-R, CD-RW, DVD-R, DVD+R, DVD-RW, DVD+RW, Blu-Ray, USB key, mobilní telefon. Za nosič informací nelze považovat záznam zvuku nebo kinematografický záznam, popř. videozáznam, i když jsou zaznamenány např. na magnetické pásce.

Jednání pachatele popsané ve skutkové podstatě lze rozdělit do dvou fází:

1. pachatel **získá přístup k nosiči informací** a zároveň
2. pachatel **se dopustí některého z alternativně uvedených jednání**:
 - a. informace neoprávněně užije,
 - b. informace zničí, poškodí, změní nebo učiní neupotřebitelnými, nebo
 - c. učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení.

Jednání se pachatel dopustí **v úmyslu (srov. dále) způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch**.

Získání přístupu je jednání, které pachateli umožní dispozici s nosičem informací. Přitom není rozhodné, zdali byl získán přístup oprávněně nebo neoprávněně, zdali byl přístup získán v úmyslu spáchat tento trestný čin nebo pachatel pojal úmysl jej spáchat až později, zdali je přístup k nosiči informací fyzický a bezprostřední nebo na dálku (internetem, mobilním telefonem apod.).

Neoprávněným užitím informací je jakákoliv nedovolená manipulace s informacemi uloženými na nosiči informací, pokud nejde o případy b) a c). Neoprávněné bude takové užití, které je v rozporu s právní normou nebo je činěno v rozporu se stanoveným účelem, popř. bez vědomí či souhlasu oprávněné osoby. Neoprávněným užitím je též nedovolené kopírování na jiný nosič informací, který pak má většinou pachatel ve své dispozici.

¹² Srov. Smejkal, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 41 a n.

¹³ Slovník výpočetní techniky. Praha: Microsoft Press, 1993, s. 198.

¹⁴ Jednotkou informace je ve výpočetní technice jeden bit, který umožňuje rozlišit mezi dvěma stavy („0“ a „1“).

¹⁵ K různorodosti vymezení pojmu informace srov. Smejkal, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 3 an, s. 41 a n.

¹⁶ Srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 1456.

Zničením, poškozením, změnou nebo učiněním informací neupotřebitelnými představuje takový zásah do informací, že ta ztrácí svou obsahovou hodnotu, resp. obsahová hodnota se snižuje nebo zaniká. Ve skutečnosti jde o zásah do dat, na nichž je informace založena.

Zničení je takové jednání pachatele, kterým odstraní záznam informací na nosiči informací (např. vymazáním informací).

Poškozením se snižuje kvalita, použitelnost nebo rozsah zaznamenaných informací trvale nebo po určitý čas (než dojde k obnově).

Změní-li pachatel informace, jsou sice zachovány původní informace, ale jsou doplněny nové, které zkreslují původní obsah informace.

Učinit data neupotřebitelnými znamená sice zachování dosavadních informací, ale v důsledku jednání pachatele je nelze využít k původnímu účelu, např. pachatel informace zakóduje nebo doplní další informace, které znehodnocují původní obsah.

Zásahem podle písm. c) bude jednání, které nemá charakter uvedený pod písm. a) a b). Např. zablokování určitých funkcí nebo vůbec přístupu k datům (např. zaheslováním celého počítače). V tomto případě se jednání netýká informací jako takových, ale směřuje vůči technickému nebo programovému vybavení počítače nebo telekomunikačního zařízení.

Technickým vybavením je myšlen hardware, tedy všechny technické prostředky, které umožňují funkce a využití počítače. Jinými slovy jde o fyzické součásti, z nichž se skládá nebo se kterými spolupracuje počítač (např. klávesnice, monitor, myš, tiskárna, skener, procesor, paměť, sběrnice, kabely).

Programovým vybavením je myšlen software. Software je souhrnný název pro systémové programové vybavení, aplikační a jiné programové vybavení.¹⁷ Z jiného pohledu jej lze definovat jako logicky skloubenou posloupnost příkazů a instrukcí, podle kterých počítač pracuje, řeší úlohu nebo zpracovává data.¹⁸ Ačkoliv obsah pojmu software není vždy vnímán jednoznačně a někdy se z něj vylučují např. data a databáze, s ohledem na široké formulace písm. a) a b) to není z hlediska trestní odpovědnosti problém. Může to však činit potíže při formulaci skutkových a právních vět v rozhodnutí.

Počítačem rozumíme stroj na zpracování dat (informací). Je jím každá funkční jednotka, která může provádět výpočty všech číselných a aritmetických a logických operací bez lidského zásahu a podle určitého programu. Za počítač se většinou nepovažují zařízení, která umožňují pouze shromažďování informací a jen jednoduché matematické funkce (např. databanky, elektronické diáře).¹⁹

K pojmu **telekomunikační zařízení** viz zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, zejména § 2 písm. i),²⁰ např. mobilní telefon.

¹⁷ Smejkal, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 63.

¹⁸ Nádběla, J. Velký počítačový slovník. Kralice na Hané: Computer Media, 2006.

¹⁹ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 1458.

²⁰ Zákon definuje elektronické komunikační zařízení, kterým se rozumí technické zařízení pro vysílání, přenos, směřování, spojování nebo příjem signálů prostřednictvím elektromagnetických vln.

V konkrétním případě není vyloučeno, že bude čin naplňovat znaky uvedené pod písm. a) až c). Považuji za vhodné zmínit opakované námitky, které zazněly v odborné literatuře, že zničit, poškodit nebo učinit neupotřebitelným informace se obsahově kryje se zásahem do programového vybavení počítače.²¹

Jinou újmou se rozumí různé nehmotné, penězi stěží ocenitelné zásahy jako např. narušení občanské cti, ztráta důvěry, ztráta cenných nezálohovaných dat apod.

Neoprávněným prospěchem se rozumí jakákoliv výhoda (materiální i imateriální) pachatele nebo jiné osoby, na kterou nemají právo a je získána zpravidla na úkor jiné osoby.

Po **subjektivní stránce** jde o trestný čin úmyslný. Jedním ze znaků skutkové podstaty je však i **specifický (tzv. druhý) úmysl**.²² K trestnosti se totiž vyžaduje, aby pachatel, pokud jde o některé z alternativních jednání v odstavci 1 písm. a) až c), jednal **v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch**. Tento specifický úmysl se nevyžaduje v době, kdy pachatel získal přístup k nosiči informací, může přistoupit až později, nejpozději však současně s některým z alternativních jednání v odstavci 1 písm. a) až c).

Z uvedeného výkladu by mělo vyplynout, že neoprávněný přístup (**hacking**) bude trestný jen v některých případech. Jde-li skutečně o pouhý neoprávněný přístup bez toho, aniž by se osoba buď samotným průnikem nebo následným jednáním po neoprávněném přístupu dopustila některého z jednání a) až c), pak zůstane beztrestný. Jestliže by však bylo při průniku užito některé invazivní metody, která by znamenala změnu informace nebo zásah do programového vybavení, pak po objektivní stránce by byl čin naplněn. To samo o sobě nestačí, naplnit je třeba i subjektivní stránku, a to i výše zmíněný specifický úmysl. Jiným případem je situace, kdy je pachatel chycen dříve, než stačí jednat ve smyslu písm. a) až c) nebo pokud se mu to z jiného důvodu, pro nějakou překážku, nezdaří. Pak je třeba čin posoudit jako pokus tohoto trestného činu. Neoprávněný přístup může být často také jen předstupněm (vývojovým stadiem) jiného činu, např. podvodu. To je pak třeba vyjádřit souběhem s dokonaným trestným činem nebo jeho pokusem, není-li souběh vyloučen (k souběhu srov. níže).

Naopak, pokud jde o **viry, červy a trojské koně**, dochází u nich typicky k zásahům do programového vybavení počítače již při samotné instalaci, byť budou inicializovány později. Značná část z nich má po své aktivaci za úkol také ničit, poškozovat informace. Jsem toho názoru, že na věci nic nemění, že byl uživatel oklamán a v důsledku omylu si nainstaloval malware sám.

De lege ferenda lze uvažovat o trestnosti samotného **šíření škodlivého softwaru**, tedy jako ohrožovacího trestného činu, aniž by se vyžadovala porucha. Podle současné úpravy jde sice o zásah do programového vybavení počítače, ale s ohledem na nebezpečnost tohoto jednání, je vhodné tyto případy vyčlenit samostatně a odlišit od jiných zásahů do programového vybavení počítače. Rozdílnost v nebezpečnosti různých typů škodlivého softwaru by vyžadovala poměrně velké rozpětí trestní sazby, aby byl vytvořen dostatečný prostor pro individualizaci trestu.

²¹ Smejkal, V., Sokol, T., Vlček, M. Počítačové právo. Praha: C. H. Beck, 1995.

²² K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp.zn. 5 Tdo 1029/2004 ze dne 8.9.2004.

Jelikož je trestný čin poškození a zneužití záznamu na nosiči informací zařazen mezi trestné činy proti majetku, je třeba se zabývat otázkou **vyloučení souběhu** především u trestných činů zařazených do téže hlavy (např. krádež, zpronevěra, podvod, poškození cizí věci). Lze mít za to, že souběh s trestným činem poškození cizí věci (§ 257) bude v zásadě vyloučen, neboť § 257a je ustanovením speciálním. Za nedostatek právní úpravy však považují, že způsobení škody velkého rozsahu je přísněji trestné podle obecného ustanovení § 257 odst. 3 TZ. Neoprávněné přisvojení si cizího nosiče informací nebo počítače může v konkrétním případě zakládat trestný čin podle § 247, § 248, § 250, § 251, § 252, § 254 a nikoliv § 257a. Stejně tak je podle mého názoru následné jednání po krádeži spočívající v zahlazení stop např. vymazáním dat v ukradeném počítači již zahrnuto v § 247 TZ (je tzv. spolutrestné s krádeží), a nemělo by být posouzeno v jednočinném souběhu s § 257a TZ. Naopak souběh s § 250 je v zásadě možný.

S trestnými činy v jiných hlavách je souběh v zásadě možný, zejména s § 105, § 106, § 128 odst. 1, § 149, § 152, § 178. Vyloučen je s § 209, neboť jde o zvláštní případ poškození cizích práv.

Vyloučen bude souběh se speciálními ustanoveními podle 124c odst. 2, § 124f odst. 2 TZ. Literatura uvádí, že jsou-li účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole vedeny elektronicky, je vyloučen jednočinný souběh s § 125 odst. 1.

Závažnější případy poškození dat v počítačích, které řídí provozy, při nichž jsou ohroženy životy lidí nebo hrozí těžká újma na zdraví či majetku škoda velkého rozsahu (např. letový provoz, provoz nemocnice, elektrárny), lze kvalifikovat jako trestný čin **obecného ohrožení** podle § 179 TZ. U trestného činu obecného ohrožení přichází do úvahy i jeho nedbalostní forma podle § 180 TZ.

Příprava k tomuto trestnému činu není trestná. Z tohoto důvodu nebude trestné ani opatřování, přechovávání či výroba přístupových zařízení nebo hesel jako jsou prolamovače hesel, skrytý hardware, exploitu apod.

Není trestné ani **neoznámení, ani nepřekažení** tohoto činu.

Okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby jsou podle druhého odstavce, jestliže pachatel:

- a) spáchá čin jako člen organizované skupiny nebo
- b) způsobí činem značnou škodu nebo získá sobě nebo jinému značný prospěch.

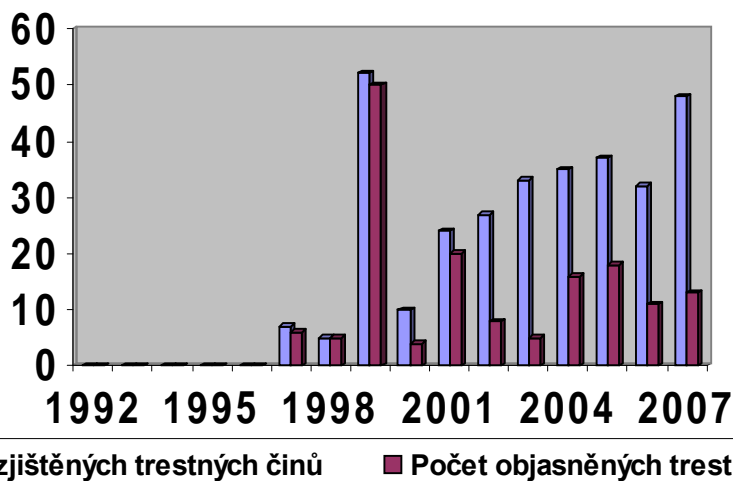
Podle třetího odstavce bude postižen pachatel, způsobí-li činem škodu velkého rozsahu nebo získá sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu.

Mezi okolnostmi podmiňující použití vyšší trestní sazby **postrádám spáchání činu prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě**, kteréžto se začínají stále více rozmáhat. Zároveň se páchaní těchto trestných činů prostřednictvím veřejně přístupné sítě stává jejich typickým znakem, nejde již jen o ojedinělé případy. Tyto okolnosti ve svém souhrnu podstatně zvyšují nebezpečnost činu pro společnost.

III. Statistické údaje

Celkový počet stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob je patrný z tabulky a grafu. Pro informaci uvádím i rozsah registrované kriminality. Podíl na celkové kriminalitě je tedy zcela zanedbatelný.

Dynamika registrovaných a objasněných trestných činů podle § 257a TZ

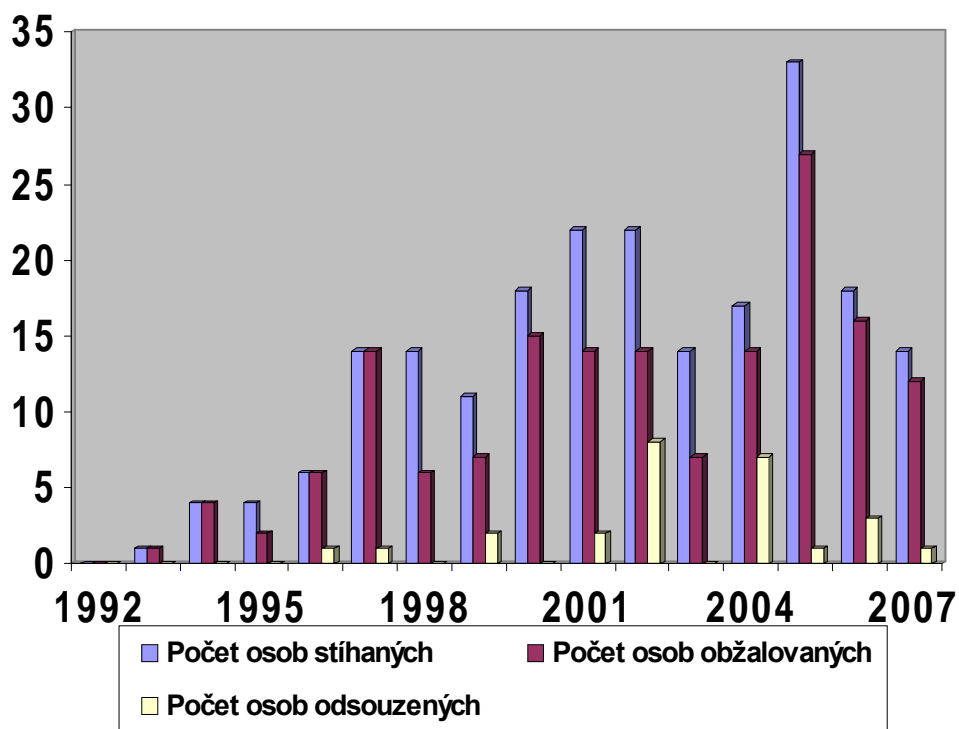
Pramen: Policejní statistika²³

Počet registrovaných a objasněných trestných činů podle § 257a TZ			
Rok	Počet zjištěných trestných činů	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost v %
1992	0	0	-
1993	0	0	-
1994	0	0	-
1995	0	0	-
1996	0	0	-
1997	7	6	86%
1998	5	5	100%
1999	52	50	96%
2000	10	4	40%
2001	24	20	83%
2002	27	8	30%
2003	33	5	15%
2004	35	16	46%
2005	37	18	49%
2006	32	11	34%
2007	48	13	27%

Pramen: policejní statistika

²³ Policejní statistika byla čerpána ze stránek Ministerstva vnitra, resp. Policie České republiky, která je dostupná na <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/106/policie/prezidium/index.html>. Tato statistika se liší od statistiky prezentované v díle Jirovský, V. Kybernetická kriminalita (nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství). Praha: Grada 2007, s. 94.

Dynamika počtu stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob za trestný čin podle § 257a TZ

Pramen: Justiční statistika

Počet stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob za trestný čin podle § 257a TZ.			
Rok	Počet osob stíhaných	Počet osob obžalovaných	Počet osob odsouzených
1992	0	0	0
1993	1	1	0
1994	4	4	0
1995	4	2	0
1996	6	6	1
1997	14	14	1
1998	14	6	0
1999	11	7	2
2000	18	15	0
2001	22	14	2
2002	22	14	8
2003	14	7	0
2004	17	14	7
2005	33	27	1
2006	18	16	3
2007	14	12	1

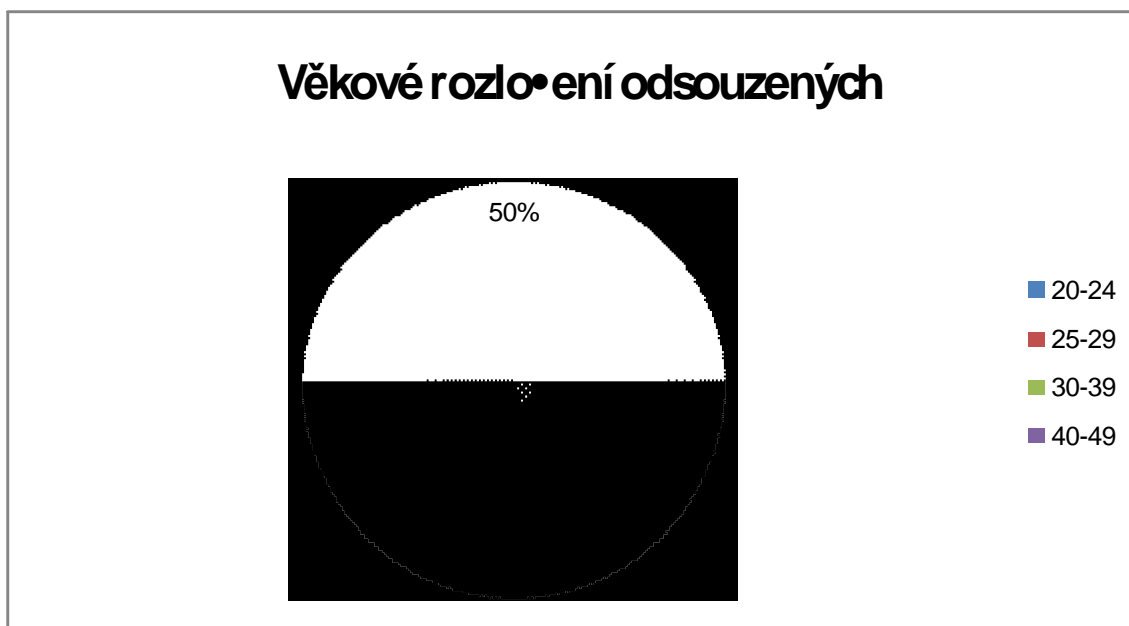
Pramen: justiční statistika

První osoba byla stíhána v roce 1993, k prvnímu odsouzení došlo v roce 1996. Za dobu 16 let, kdy je účinné toto ustanovení trestního zákona, bylo odsouzeno celkem 26 osob.

U odsouzených osob z hlediska pohlaví a věku bylo v letech 1998 až 2006 dominují muži (21 odsouzených), věkově významná je věková skupina od 30 do 39 let (12 odsouzených) – srov. graf níže. Osoby nad 50 let se tohoto trestného činu nedopustili, stejně jako mladiství. U skupiny osob nad 50 let to lze vysvětlit také jejich dovedností zacházet s moderním informačními prostředky. Z trestů byl nejčastěji ukládán trest odnětí svobody podmíněně odložený na zkušební dobu (ve 14ti případech), častější byl i trest peněžitý (7 případů).

Pramen: justiční statistika

Pramen: justiční statistika

Spolupachatelství bylo v rozsudcích (trestních příkazech) konstatováno vzácné. I když bylo ve věci více osob spoluobžalovaných, ve vztahu k trestnému činu podle § 257a TZ se jednalo o spolupachatelství výjimečně. Mnohdy nebyla forma spolupachatelství v právní větě vyjádřena. Ve dvou případech šlo o muže, kteří užili neoprávněně informace k vlastnímu podnikání.²⁴ V žádném případě nebyl čin posouzen jako spáchaný v organizované skupině, i když minimálně ve třech případech bylo lze o takové kvalifikace uvažovat.²⁵ Recidiva se u odsouzených osob nevyskytovala.

Ze statistiky lze učinit závěr, že trestný čin podle § 257a TZ je, co do registrované kriminality, i co do osob obžalovaných a odsouzených naprosto zanedbatelnou částí kriminality. Lze však předpokládat vysokou míru latence. Důvodů je více a patrně se nám nepodaří vždy všechny vypočítat. Především to je dáno těmito faktory:

1. Poškozený se ani nedoví, že je předmětem zájmu pachatelů. Tak je tomu např. při prostém neoprávněném přístupu.
2. Poškozený neví, že jednání je trestným činem (tj. nedostatek právního vědomí občanů).
3. Neochota části poškozených oznamovat trestný čin – někteří se chtějí vyhnout nežádoucí publicitě, že jejich systém je zranitelný.²⁶
4. Lze předpokládat, že roli hraje i nedostatek zkušeností orgánů činných v trestním řízení s touto kriminalitou a tak některá oznámení nevyhodnotí jako trestný čin.

Pro představu o míře skutečné kybernetické kriminality lze využít výzkumů, ať již mají formu selfreportů nebo viktimizačního výzkumu. V zahraničí se však upozorňuje na relativnost těchto výzkumů, neboť jsou povětšinou organizovány soukromými komerčními organizacemi, které se zabývají zabezpečením počítačů a počítačových sítí a mají tedy zájem na tom, aby hrozba kybernetických útoků byla vysoká.²⁷ Další úskalí tkví v nejednotném vnímání jednotlivých útoků. Jestliže se v otázce vyskytuje pojem phishing, hacking, spamming dotázání si pod těmito typy útoků mohou představit odlišná jednání.

Např. podle World Internet Project²⁸ je zkušenost s jednotlivými kybernetickými útoky poměrně vysoká, jak je možné vyčíst z grafu. Téměř 77 % uživatelů Internetu se setkala se spamem, 63 % s malwarem. Ačkoliv použití malwaru by mohlo v některých případech naplnit skutkovou podstatu podle § 257a, nestalo se jeho šíření předmětem rozhodování ani v jednom souzeném případě. Ačkoliv neoprávněný přístup do počítačového systému udává 19 % uživatelů Internetu, v soudní praxi se vyskytují takové případy zřídka.

²⁴ Rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové sp. zn. 6 T 113/2006 ze dne 10.7.2006 a trestní příkaz Okresního soudu Plzeň – jih sp.zn. 1 T 110/2005 ze dne 28.7.2005.

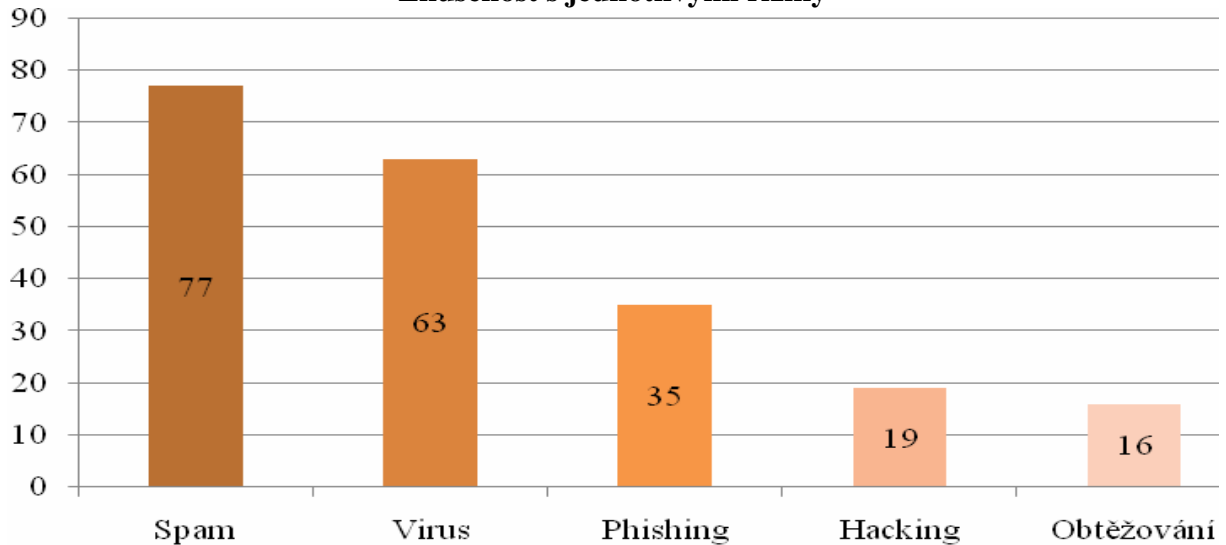
²⁵ Srov. níže odsuzující rozsudek Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 3 T 29/2002 ze dne 6.2.2006 nebo trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, sp.zn. 2 T 1/2005 ze dne 4.1.2006 či odsuzující rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 To 22/2005 ze dne 29.6.2005, kterým byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze, sp.zn. 1 T 4/1997 ze dne 10.12.2004.

²⁶ Na tom se shodne většina autorů - Srov. např. Walden, I. Computer Crime and Information Misuse. In Reed, Ch., Angel, J. (eds). Computer law. The Law and Regulation of Information Technology. 6th edition. Oxford University Press, 2007, s. 554.

²⁷ Srov. Wall, D. Cybercrimes and the Internet. In Wall D. (ed.). Crime and the Internet. Oxon, 2001, s. 8.

²⁸ V této části je čerpáno z výzkumu „Češky a Češi v kyberprostoru“, který proběhl v rámci projektu bezpečnostního výzkumu „Problematika kybernetických hrozeb z hlediska bezpečnostních zájmů České republiky“ - VD20072010B01. Závěrečná zpráva byla publikována v listopadu 2008.

Zkušenost s jednotlivými riziky

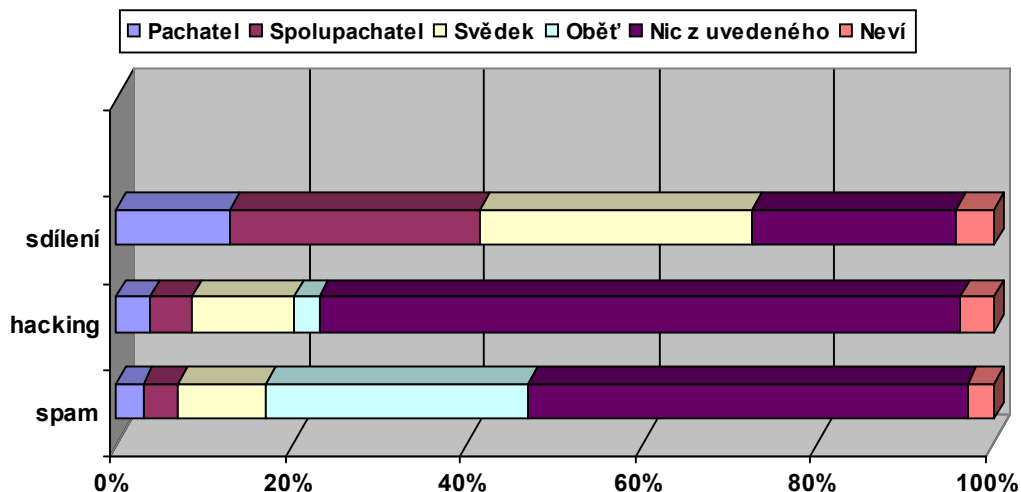

Zdroj: WIP 2008, n=1246-1248

Jiný výzkum, s názvem Pocit bezpečí, provedl Institut sociologických studií Fakulty sociálních věd UK v lednu 2008. V tomto šetření byla u 14-16 letých žáků a studentů v ČR zjišťována míra obav z kriminality včetně některých deliktů v kyberprostoru (viry, hacking, phishing), dále míra viktimizace a podílu na této trestné činnosti. Celkově bylo dotázáno více než 800 žáků a studentů.

Více než 40 % dotázaných se přiznalo, ke sdílení dat (hudebních souborů a videí) na Internetu. Zhruba 5 % dotázaných připustilo svůj podíl na hackingu a spamingu. Zajímavé je, že jako oběť sdílení se nikdo z oslovených necítil. Naopak obětí spamingu byl podle výzkumu každá třetí dotázaný.

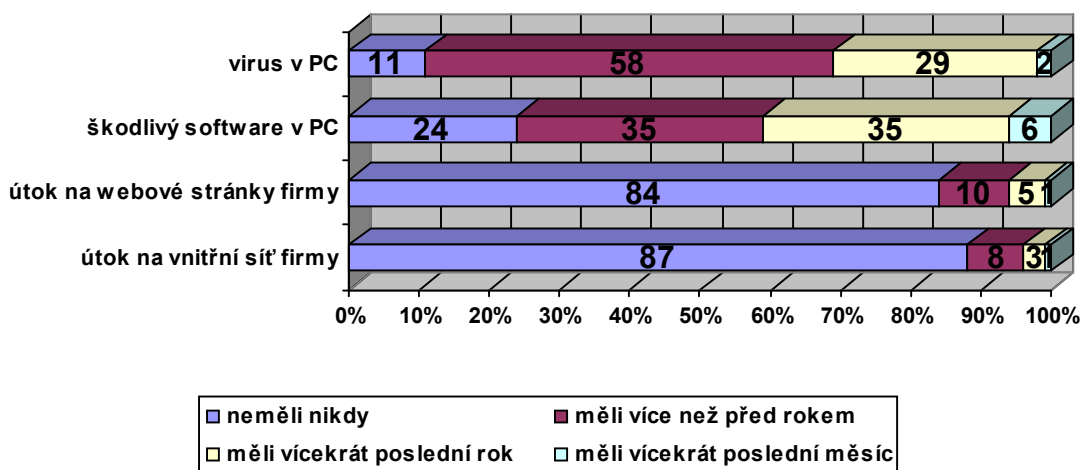
Účast na jednotlivých jednáních v kybersprostoru (14-16 letí v ČR)

Zdroj: Pocit bezpečí, n=689

Konečně i studie z května 2008: **Bezpečnost v telekomunikacích, síťové prvky a ústředny v českých firmách**²⁹ ukazuje, že skutečný rozsah kriminality je mnohonásobně vyšší než počet souzených případů. Graf ukazuje, s jakými problémy se potýkaly firmy v poslední době.

Bezpečnostní potíže firem

IV. Kazuistika

Skutková podstata § 257a je formulována poměrně široce, nespádají sem jen sofistikované činy, které vyžadují odbornost, ale i taková jednání, u nichž postačí běžná, uživatelská znalost počítačového systému nebo telekomunikačního zařízení. Ostatně o tom svědčí i skutky, kterých se dopustily odsouzené osoby. Pachatelé se dopouštěli převážně jednání podle písm. a) odst. 1 § 257a, tedy neoprávněného užití informace. Méně často se v rozhodnutích vyskytuje písm. b), spíše sporadické je naplnění znaků podle písm. c). Někdy byl čin posouzen podle více písmen odstavce 1 § 257a, zcela výjimečně podle všech tří.

Neoprávněné užití informací

Obecně lze říci, že ke spáchání jednání kvalifikovaného podle písm. a) byla zapotřebí pouze běžná, uživatelská znalost práce s počítačem. Spíše ojedinělé bude spáchání tohoto trestného činu bez jakékoli znalosti práce s počítačem.³⁰

Tak např. zcela základní a běžná znalost práce s počítačem umožnila obviněné P. Č. spáchání trestného činu podle § 257a odst. 1 písm. a), když jako pracovnice společnosti ANNONCE k.s. zaměstnaná v sídle společnosti na základě živnostenského listu od počátku roku 2002 do

²⁹ Pro realizaci výzkumu byl použit on-line panel firemních respondentů (www.b2bvyzkumy.cz), který firma Digimark dlouhodobě buduje. V době realizace výzkumu obsahoval panel přes 9000 českých firem, z nichž bylo 5500 náhodným výběrem vyzváno k účasti na výzkumu pomocí personalizovaného e-mailového oslovení. V časovém limitu 18 dní, ve kterém probíhal sběr dat (od 1.5.2008 do 18.5.2008), se výzkumu zúčastnilo 2452 firem. Výsledný soubor dat po kontrole validity dat a odstranění nedostatečně vyplněných dotazníků čítal 2358 respondentů.

³⁰ Např. Okresní soud v Českých Budějovicích rozhodoval o obžalobě, kdy obviněná M.V. se měla dopustit trestného činu podle § 257a odst. 1 písm. b), c) TZ tím, že dne 27.1.2002 v obci České Budějovice, v budově Českých drah v prodejně MM, kde pracovala jako prodavačka, násilně vytrhla CD ROM mechaniku ze zapnutého firemního počítače Siemens Pro C5, tímto jednáním došlo ke ztrátě dat na harddisku, tedy svým jednáním měla způsobit majiteli výše uvedeného počítače Mgr. L. V. škodu ve výši nejméně 5.145,- Kč (zprošťující rozsudek podle § 226 písm. a) TŘ sp.zn. 4 T 129/2002 ze dne 16.2.2004).

července 2003 předávala neoprávněně informace zástupci realitní kanceláře R. C. o inzerátech ohledně prodeje a koupě nemovitostí, jež byly teprve připraveny ke zveřejnění v inzertních novinách ANNONCE následujícího dne a které získala z inzertního počítače společnosti, a to za úplatu ve výši cca 12.000,- Kč až 15.000,- Kč měsíčně.³¹

Opakovaně se vyskytly i další případy, kdy pracovník, ať již v zaměstnaneckém nebo služebním poměru, předal v rozporu se svými povinnostmi údaje o zájmových osobách získané z informačního systému zaměstnavatele.

Např. obviněný prap. M. M. dne 15.10.2004 v době od 9.13 do 9.27 hod. v Ostravě na Obvodním oddělení Policie České republiky Ostrava – Přívoz jako příslušník Policie České republiky v době výkonu služby policejního inspektora, na žádost R.Š., v úmyslu opatřit mu neoprávněný prospěch, spočívající v tom, že bude podrobně informován o osobě R.P. a o jeho minulosti, neboť oba pojily jejich podnikatelské aktivity, lustroval pod svým loginem v Informačním systému Policie České republiky a Ministerstva České republiky osoby R.P. a R.Š., aniž k tomu měl služební důvod, a se získanými výpisy z evidence obyvatel včetně detailů o zájmových osobách policie, obsahujícími osobní údaje jako osob lustrovaných, tak i jejich blízkých příbuzných a informace o trestním stíhání lustrovaných, neoprávněně seznámil R.Š., a s informacemi týkajícími se R.P., též M.H., čímž jednal v rozporu se svými povinnostmi, vyplývajícími ze zákona a interních předpisů.³² Skutek byl posouzen jako jednočinný souběh trestných činů poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a), neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 178 odst. 2 a zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a) TZ.

Veřejnosti známý je případ předání fotografií slavného skladatele K. S. z místa sebevraždy. Dva muži (nprap. L. Ch. a pprap. A. S.) jako spolupachatelé dne 29.1.2007 v odpoledních hodinách jako příslušníci Policie České republiky v době výkonu dozorčí služby postupovali v rozporu se svými povinnostmi, které pro ně vyplývají jednak z § 52 zákona č. 283/1991 Sb., jednak z interních předpisů, když po předchozí vzájemné dohodě, v úmyslu získat finanční prospěch ve výši 20.000,- Kč, nabídli a následně také za částku 10.000,- Kč předali pracovníkům redakce deníku Blesk v digitální podobě k využití policejním orgánem pořízené fotografie zemřelého hudebního skladatele K.S., který dne 28.1.2007 na zahradě svého rodinného domu ukončil svůj život střelnou zbraní a tato událost byla předmětem šetření policejního orgánu, přičemž konkrétně obviněný nprap. L.Ch. v průběhu výkonu dozorčí služby zatelefonoval pod smyšleným jménem Pačes jako údajný soused zemřelého K.S. do redakce deníku Blesk a nabídl k odprodeji fotografie z místa nálezu usmrčeného K.S., a když pracovníci redakce deníku Blesk projevíli o fotografie zájem, tak obviněný pprap. A.S., který vykonával funkci pomocníka dozorčího, za přítomnosti obv. nprap. L. Ch., zkopíroval ze služebního počítače umístěného na Obvodním oddělení na tzv. Flash Voyager, část dat, a to fotografie pořízené pro služební potřebu při ohledání místa nálezu mrtvého K. S., z takto zkopírovaných dat – fotografií následně z uvedeného flash disku „vypálil“ část dat na kompaktní disk Verbatim, a to celkem 4 vybrané snímky z místa úmrtí K. S. s osobou mrtvého, a v odpoledních hodinách dne 29.1.2007 před restaurací předal obv. pprap. A.S. uvedený CD zaměstnanci deníku Blesk D.M., a to za částku 10.000,- Kč s tím, že další částka 10.000,- Kč měla být ze strany deníku Blesk obviněným poskytnuta poté, co se redakce

³¹ Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 1.4.2004. sp. zn. 2 T 32/2004.

³² Rozsudek Okresního soudu v Ostravě sp.zn. 73 T 52/2006 ze dne 6.12.2006. Skutkově obdobné případy viz rozsudky téhož soudu sp.zn. 6 T 229/2005 ze dne 26.6.2006, sp.zn. 2 T 265/2005 ze dne 19.5.2006 nebo Okresního soudu v Karviné sp.zn. 103 T 25/2007 ze dne 30.4.2007 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě sp.zn. 5 To 368/2007 ze dne 31.10.2007.

deníku Blesk seznámí s obsahem CD, přičemž jedna z takto opatřených a deníku Blesk předaných fotografií byla dne 30.1.2007 zveřejněna na titulní straně deníku Blesk, zatímco ke zveřejnění dalších 3 ks fotografií mrtvého K.S. z místa činu nedošlo, neboť v rámci šetření případu pracovníci redakce deníku Blesk předali CD s fotografiemi orgánům Policie České republiky, tohoto se obvinění dopustili přesto, že museli vědět, že způsobí morální újmu rodině zemřelého. Jejich čin byl posouzen nejen podle § 257a odst. 1 písm. a) TZ, ale též v jednočinném souběhu jako trestný čin porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1, odst. 2 TZ.³³

Příkladem ze soukromé sféry je poměrně rozsáhlá trestná činnost 10 spoluobžalovaných, z nichž obžalovaný R. Š. byl uznán vinným mj. trestným činem poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a) TZ, kterého se dopustil tím, že jako pracovník K.B., a.s., pobočka Ostrava, ač byl řádně proškolen o povinnosti zachovávat bankovní tajemství, opakovaně a neoprávněně poskytl na požadavek bývalého pracovníka K. B., a.s., pobočka Ostrava, P. M. informace z databáze počítačové sítě o stavu na účtech, a to v době nejméně od 18.8.1999 do 21.12.1999 v nejméně ve 24 případech ve vztahu ke společností Č. n. z., s.ú.d., kde sdělil i podpisový vzor k účtu, dále C. O. r., a.s. a ve vztahu k fyzickým osobám se jednalo o účty M. S., A. W., M. K. a D. K.³⁴

Trestním příkazem byl odsouzen i obviněný muž, který v období od 19.7. do 31.7. 1996 jako provozně technický pracovník PVT a.s., zabezpečující na pracovišti ER-Systému v Jičíně organizování mimoburzovního trhu s cennými papíry a přicházející v rámci svého pracovního zařazení do styku s technickými nosiči dat, nejméně v 9 případech při zabezpečování přímého odkupu cenných papírů PF Expandia provedl bez vědomí prodávajících pozměňování operací buď u obchodně prodejních pokynů nebo v již uložených souborech na technických nosičích dat a místo na účet PF Expandia je převedl na vlastní účet a takto získané cenné papíry později prodal v aukci, čímž získal majetkový prospěch ve výši 2.119,10 Kč.³⁵

Zneužití informace měla i obžalovaná J.K. tím, že v Plzni dne 29.9.1993 jako likvidátorka Č., a.s., pobočka Plzeň, sama, případně ve spojení s další, dosud neustanovenou osobou, převedla neoprávněně z účtu firmy S. spol. s r.o. na účet s názvem M.B, založený u téže banky s použitím odcizeného občanského průkazu M.B., částku 1.231.000,- Kč a bezprostředně poté, co ve 13.34 téhož dne nezjištěná osoba z účtu vyzvedla částku 1.200.000,- Kč, vydala ve 13.37 příkaz ke stornu převodu peněz mezi účty v úmyslu zamezit odhalení neoprávněných dispozic se svěřenými penězi, jimiž způsobila Č., a.s. škodu ve výši 1.200.000,- Kč.³⁶

V souvislosti s pracovní činností získal a neoprávněně užil informací odsouzený T. K., který v době od 9.9.2005 do 10.9.2005 jako číšník v hostinci U Zlatého Buřta si při placení útraty platební kartou AMERICAN EXPRESS přes terminál KB umístěného v hostinci opsal evidenční číslo karty, dobu platnosti a podpis a ve dnech 10.9.,11.9.,16.-18.9., 21.-22.9. a 6.-8.10.2005 použil tyto údaje k výběru hotovosti na terminálu KB a ke škodě majitelky karty Z. F., tak odcizil z jejího účtu částku 20.735,-Kč. Další skutek spočíval v tom, že se dne 16.11.2005 tamtéž při placení útraty platební kartou VISA si opsal evidenční číslo karty a

³³ Trestní příkaz Okresního soudu v Kolíně sp.zn. 3 T 132/2007 ze dne 17.9.2007.

³⁴ Odsuzující rozsudek Krajského soudu v Ostravě sp.zn. 30 T 10/2000 ze dne 1.12.2000. Tři další spoluobvinění byli obžaloby zproštěni (§ 226 písm. b) TŘ) rozsudkem sp.zn. 30 T 12/2002 ze dne 5.12.2003.

³⁵ Trestní příkaz Okresního soudu v Jičíně sp.zn. 2 T 73/1997 ze dne 30.5.1997.

³⁶ Zprošťující rozsudek Krajského soudu v Plzni, sp.zn. 1 T 19/1994 ze dne 11.6.1997.

dobu platnosti a ve dnech 17.11., 21.-24.11.2005 použil tyto údaje k výběru hotovosti na terminálu KB a majiteli karty B.P. W., způsobil škodu ve výši 14.453,-Kč.³⁷

Kuriózní případ neoprávněného užití informací řešil Okresní soud v Kladně. Obviněný P.V. v přesně nezjištěném dni v době od měsíce září do začátku října 2002 ve Vinařicích jako odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody, zařazený do věznice Vinařice, si opatřil z počítače umístěného ve zdravotním středisku seznam zaměstnanců věznice Vinařice, který obsahoval jejich jména, data narození, rodná čísla a adresy a tento seznam zaslal dne 1.10. 2002 poštou své družce R.A. s tím, aby ho prodala veřejným sdělovacím prostředkům. Trestní stíhání bylo usnesením soudu zastaveno podle § 314c odst. 1 písm. b) za použití § 172 písm. a) TŘ.³⁸

Ojedinelými nebyly ani případy, kdy si zaměstnanec s sebou neopomněl odnést ze zaměstnání software, který využil v dalším zaměstnání nebo při své samostatné činnosti, popř. ho prodal nebo zpřístupnil jiné osobě. Někdy si přisvojil nosiče dat s takovým softwarem tím, že se ho zmocnil.

Např. odsouzený R.M. v blíže nezjištěné době od 8.7.1996 do 10.2.1997 vzal svému zaměstnavateli A.D. s.r.o. softwarové vybavení s názvem „Albertina Data – firemní monitor“ na nosičích CD Rom v počtu 7 ks a na nosičích – disketách v počtu 7 ks, včetně příslušných příruček v počtu 2 ks, čímž způsobil společnosti AD škodu ve výši 170.000,- Kč, uvedené softwarové vybavení postupně rozprodal, přičemž takto získanou částku ve výši 28.000,- Kč si ponechal.³⁹

Obdobně obviněný V.Z. v přesněji nezjištěné době měsíce srpna 2004 v Praze 9-Horních Počernicích, v místě sídla skladu poškozené společnosti E. P., spol. s r.o., u které byl zaměstnán jako specialista logistiky, si bez vědomí poškozené společnosti, do vlastního počítače nainstaloval z centrálního firemního serveru, servisní software-firmware, který zveřejnil na svých internetových stránkách [www\(..\).cz](http://www(..).cz), odkud byl tento software volně šířitelný a dostupný pro návštěvníky těchto stránek z chatroom diskuse na [www\(..\).cz](http://www(..).cz), kde zanechal elektronický odkaz na soubor (...).EXE, přičemž tímto jednáním způsobil společnosti E. P., spol. s r.o., která je oprávněným uživatelem předmětného softwaru, jehož vlastníkem je společnost G. K., škodu ve výši 17.500,- Kč.⁴⁰

Do třetice je možné uvést případ odsouzeného P.N., který v přesně nezjištěné době v měsíci září 1999 před ukončením pracovního poměru ke dni 1.10.1999 ve společnosti V.J. s.r.o. v Jičíně, kde byl zaměstnán jako vedoucí odbytu neoprávněně bez souhlasu a vědomí jednatele společnosti pořídil kopie souborů ADRESY.DBF a KARTY.DBF a tyto soubory poté užíval při své činnosti ve svém dalším zaměstnání ve společnosti M.S., kde byl zaměstnán jako vedoucí prodeje náradí.⁴¹

³⁷ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v České Lípě, sp.zn. 4 T 137/2006 ze dne 20.7.2006. Skutky byly posouzeny v souběhu s trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 2 TZ.

³⁸ Usnesení sp.zn. 2 T 121/2003.

³⁹ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1, sp.zn. 7 T 64/1998 ze dne 29.2.2000. Posouzeno jako souběh trestných činů podle § 257a odst. 1 písm. a) a § 247 odst. 1 písm. a), odst. 2) TZ.

⁴⁰ Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 o podmíněném zastavení trestního stíhání, sp.zn. 2 T 27/2005 ze dne 18.2.2005. skutek byl posouzen jako souběh trestných činů podle § 257a odst. 1 písm. a) a § 152 odst. 1 TZ.

⁴¹ Rozsudek Okresního soudu v Jičíně sp.zn. 1 T 54/2001 ze dne 17.9.2001, kterým bylo podle § 24 odst. 1 TZ upuštěno od potrestání. Skutkově obdobné případy byly řešeny soudy v těchto věcech: Obvodním soudem pro Prahu 9 ve zprošťujícím rozsudku sp.zn. 21 T 103/2004 ze dne 19.9.2005, Okresním soudem v Českých Budějovicích v odsuzujícím rozsudku sp.zn. 2 T 142/1998 ze dne 2.3.1999 ve spojení s rozsudkem Krajského

Více drzosti prokázal obviněný J.V. v přesně nezjištěné době od 1. září 1999 do 15. září 1999 v Praze 7, Bubenská ul. v budově Č.S., a.s., jako její zaměstnanec, získal neoprávněně přístup k tiskovému serveru obsahujícímu výpisy z účtů majitelů sporožirových účtů, které neoprávněně okopíroval a poté poštou i cestou elektronické pošty nabídl různým subjektům v České republice s tím, že jim za odměnu poskytne informace o klientech Č.S., a.s., stavu jejich sporožirových účtů, přičemž oslovené firmy měly případný zájem inzerovat na adrese [s\(...\)@yahoo.com](mailto:s(...)@yahoo.com)., přičemž s touto nabídkou odeslal i údaje obsahující informace o několika klientech Č.S., a.s.⁴²

Sofistikovanější způsob spáchání vykazuje skutek odsouzeného J. S., který v přesně nezjištěné době v roce 2003 v Praze 5, v bytě poškozené P. Ž., z jejího přenosného osobního počítače, přesně nezjištěným způsobem, nejspíše prostřednictvím USB výstupu, neoprávněně a bez jejího souhlasu zkopíroval heslo a certifikát internetového bankovníctví, tzv. Home banking-MOJE BANKA k účtu u KB. Následně dne 7.2.2004 v pobočce eBanky v Praze 1, uzavřel smlouvu o poskytování bankovních služeb a založil zde běžný účet na jméno R. R., kde předložil odcizený občanský průkaz na jméno R. R., s pozměněným datem vydání a datem platnosti a odcizený řidičský průkaz rovněž na jméno R. R.. Téhož dne ve 12.41 hod neoprávněně za použití odcizeného certifikátu podal příkaz k úhradě částky 150.000,- Kč z účtu u KB poškozené společnosti R. D. C. CZ, kde jednatelkou této společnosti je P. Ž., tuto finanční částku poté příkazem převedl na podvodně založený účet a z této částky dne 10.2.2004 v 8.40 hod. osobně vyzvedl v eBance v Praze 1 - částku 83.300,- Kč. Dne 9.2.2004 ve 21.27 hod. opět stejným způsobem z účtu u KB poškozené společnosti R. D. C. CZ zadal příkaz k úhradě finančních prostředků ve výši 200.000,- Kč na podvodně založený účet, přičemž z této částky nestihl již nic vybrat.⁴³

V praxi se vyskytly i případy posouzené jako jednočinný souběh trestného činu poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a) s trestným činem porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1.

Např. usnesením bylo podmíněně zastaveno trestní stíhání obviněného M. P., který mimo jiné nejméně od března 2004 do 13.4.2005 v Praze 9 nainstaloval do svého počítače prostřednictvím CD nosičů či jiným způsobem komerční software a nezákonným způsobem se zaregistroval jako uživatel, aniž byl držitelem jejich licencí, a to v rozporu s příslušnými

soudu v Českých Budějovicích sp.zn. 3 To 352/1999 ze dne 4.8.1999; Okresním soudem v Hradci Králové v odsuzujícím rozsudku sp.zn. 6 T 113/2006 ze dne 10.7.2006; Okresním soudem v Ostravě ve zprošťujícím rozsudku sp.zn. 6 T 145/2000 ze dne 16.8.2005; týmž soudem v usnesení o zastavení trestního stíhání (z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) TŘ) sp.zn. 10 T 213/1997 ze dne 11.2.1998; Okresním soudem Plzeň – jih v trestním příkaze sp.zn. 1 T 110/2005 ze dne 28.7.2005; Okresním soudem v Rychnově nad Kněžnou ve zprošťujícím rozsudku sp.zn. 10 T 114/1999 ze dne 30.5.2000; Okresním soudem v Táboře v usnesení o zastavení trestního stíhání (z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) TŘ) sp.zn. 10 T 32/2003 ze dne 23.3.2005; Městským soudem v Brně v usnesení o zastavení trestního stíhání (z důvodu podle § 11 odst. 1 písm. e) TŘ) sp.zn. 91 T 20/2006 ze dne 2.5.2007; Okresním soudem Praha – Východ v odsuzujícím rozsudku sp.zn. 1 T 197/2001 ze dne 28.8.2002; Okresním soudem ve Svitavách v trestním příkaze sp.zn. 2 T 193/2006 ze dne 30.5.2006; Okresním soudem v Jičíně v částečně zprošťujícím rozsudku sp.zn. 1 T 137/2005 ze dne 5.4.2006.

⁴² Odsuzující rozsudek Městského soudu v Praze sp.zn. 1 T 15/2000 ze dne 10.7.2000 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze sp.zn. 2 To 145/2000 ze dne 19.10.2000. Obdobný případ byl řešen v usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 o schválení narovnání sp.zn. 21 T 193/2001 ze dne 12.12.2001 nebo v usnesení Okresního soudu Plzeň – jih o podmíněném zastavení trestního stíhání, sp. zn. 1 T 83/2004 ze dne 20.7.2004.

⁴³ Odsuzující rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5, sp.zn. 2 T 13/2007 ze dne 28.2.2007 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze, sp.zn. 7 To 243/2007 ze dne 5.9.2007.

ustanoveními zákona č. 121/2000 Sb., a to zejména s ustanoveními § 12 odst. 1, 4 písm. b), 46, kdy takto neoprávněně nainstaloval tento komerční software: Adobe Acrobat 4.0, Adobe Photoshop 6.0 CE, Adobe Premiere 6.0; Cool Edit 2000; Nero Burning Rom 6.3.0.3; Alcohol 120% v 1.9; Rollercoaster Tycoon 3; Settlers 4, Knight&Merchants; Dr. DivX v 1.0.3.; Moonlight-Elecard Mpeg Player; Need for Speed 3, hot pursvit; Need for Speed Underground; Need for Speed Underground 2; The Sims 2; Falout; Restaurant Empire; Virtual CD V5.03.; IDOS 2003/2004; WinDVD 6 Palatinum; MS Mindtown Madness 2.0; MS Office 2000 Premium cz; MS Office 2003 Prof CZ; MS Train Simulator; MS Windows XP Profesional; Moonlight Oneclick compressor; Traktor2, DJ Sturio v 2.5.3.; Infomapa 11 Complete; Clone CD v 4.3.1.7.; Partition Magic 7; 18 Wheels of steels - Pedal to the metal; No one lives forever 2: A spy in H.A.R.M.S Way a Warcraft 3.⁴⁴

V několika případech bylo rozhodováno o skutečích spočívajících v užití nebo pokusu užití informací získaných z e-mailové pošty, ať již přímo z e-mailové schránky či ze zálohy jejího obsahu na jiném nosiči.⁴⁵

O postoupení věci bylo rozhodnuto soudem v případě obviněné ženy, která v období od 18.12.2006 do 28.1.2007 v 72 případech prostřednictvím svého počítače, z místa svého bydliště napojením přes Internet s IP adresou 213... úmyslně neoprávněně vstupovala do e-mailové schránky (...)@seznam.cz, registrované na portálu společnosti Seznam.cz, a.s., jejímž registrovaným uživatelem byl D. Š., čímž bez vědomí a souhlasu oprávněného držitele a uživatele e-mailové schránky získala přístup k nosiči informací (schránce obsahující elektronickou poštu), umožňující obviněné volnou dispozici s tímto nosičem informací a využití jeho informačního obsahu ku škodě oprávněného držitele D. Š.. Dále se dne 2.6.2007 ve 23 případech a dne 20.6.2007 v jednom případě ku škodě D. Š. se úmyslně pokoušela prostřednictvím svého počítače neoprávněně vstoupit do této e-mailové schránky vstoupit, avšak přístup jí nebyl umožněn.⁴⁶

Trestného činu poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a) ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 TZ se podle rozsudku dopustil i J.N., znalec jmenovaný v oboru počítačové kriminality, tím, že se dne 7.8.2001 pokusil z místa svého trvalého bydliště napadnout prostřednictvím internetu – internetové stránky K.B., a.s., a to stránky [www\(...\).cz](http://www(...).cz) a [www\(...\).cz](http://www(...).cz) z IP adresy 212..., která patří I. F. N. CZ, která se stala součástí společnosti W. O. s.r.o., kdy IP adresa mu byla přidělena jako uživateli pod označením S. G. a do internetu se připojil přes poskytovatele služeb W. O., a to prostřednictvím telefonní linky 0451... v místě trvalého bydliště, kdy připojení do internetu trvalo přes tohoto poskytovatele v době od 10.52 do 15.42 hod, přičemž se snažil o nepovolenou komunikaci, ke které díky zabezpečovacímu systému K. B. nedošlo, přičemž se pokusil o nedovolenou manipulaci s informačním obsahem serveru bez vědomí a souhlasu K. B.⁴⁷

⁴⁴ Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9, sp.zn. 43 T 6/2006 ze dne 31.1.2006. Trestní stíhání pro obdobný skutek obviněného ml. F. N. skončilo zproštěním obžaloby (§ 226 písm. c) TŘ) ve věci rozhodované Obvodním soudem pro Prahu 8, sp.zn. 1 T 1/2000 ze dne 27.11.2000.

⁴⁵ Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích (sp.zn. 3 T 20/2005 ze dne 28.6.2005) byl nejprve odsouzen a na základě odvolání Krajským soudem (sp.zn. 13 To 359/2005 ze dne 11.10.2005) zproštěn obžaloby obviněný J.D., který měl poté, co mu byl v přesně nejištěný den v květnu roku 2004 v Pardubicích, omylem předán S. M. CD ROM s nahranou emailovou poštou, která se týkala osobních a pracovních záležitostí mezi M. V., a S. M, přičemž se jednalo o soukromou poštu určenou pouze jim, tuto poštu obou použít tím způsobem, že pořídil písemnou kopii zpráv pracovního i osobního charakteru a dne 8.6.2004 ji rozeslal vládním i nevládním organizacím jako přílohu své stížnosti na M. V.

⁴⁶ Usnesení Okresního soudu v Berouně sp.zn. 2 T 180/2007 ze dne 7.11.2007.

⁴⁷ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Havlíčkově Brodě sp.zn. 1 T 52/2003 ze dne 8.1.2004.

Zničení informací

Obdobně ke zničení nebo poškození informací postačí běžná znalost práce s počítačem, popř. s jiným telekomunikačním zařízením. Jindy bylo zapotřebí již hlubší znalosti.

Kupodivu se destrukční úmysl sám o sobě nevyskytoval. Typicky docházelo k destrukčnímu jednání jako důsledek sporu se zaměstnavatelem např. při skončení pracovního poměru nebo jako řešení sporu např. o zaplacení za vytvoření díla.

Trestním příkazem byl odsouzen J. Š. za to, že dne 18.7.2003 v době od 8.45 do 10.00 v Brně, z internetové kavárny z IP adresy 62... a MAC adresy počítače provedl vymazání dat ze serveru společnosti S. s.r.o., kde vymazal veškerou firemní komunikaci, data uložená na serveru, korespondenci se zákazníky a databáze zákazníků uložené v e-mailové schránce, jednání se dopustil v úmyslu poškodit zaměstnavatele S., čímž mu způsobil škodu ve výši 36.600,- Kč.⁴⁸

Pro nedostatek materiálního znaku bylo trestní stíhání zastaveno (§ 172 odst. 1 písm. b) TŘ) u obviněného T.L., který dne 25.7.2006 v sídle společnosti C.B.S., a.s., v Českých Budějovicích, poté, co svému nástupci předal mobilní telefon Nokia 6230, který byl ve vlastnictví této společnosti, v němž byla uložena data (telefonní čísla) obchodních partnerů a klientů C.B.S., a.s. a opustil kanceláře společnosti, se po cca třech hodinách vrátil, požádal o předložení předmětného mobilního telefonu s tím, že z něj odstraní dvě nebo tři soukromá telefonní čísla, přičemž ze seznamu smazal nejen svá soukromá čísla, ale i veškerá telefonní čísla společnosti, která tvořila know-how C.B.S., a.s., a to v úmyslu tuto společnost poškodit, neboť při výmazu celého seznamu z uvedeného mobilního telefonu je ten, kdo operaci provádí opakovaně dotázán, zda opravdu chce smazat vše, přičemž T.L. s tímto mobilním telefonem pracoval po dobu cca dvou let a dobře jej i jeho obsluhu znal.⁴⁹

Změna informací

Svérázný smysl pro humor projevil obviněný J.D., jehož trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno. Činu se měl dopustit, tím že dne 19.10.2003 ve Svěpravicích, prostřednictvím soukromého osobního počítače a za využití přístupového hesla administrátora s nímž byl v minulosti při tvorbě internetových stránek oficiálně seznámen, opakovaně neoprávněně vstoupil přes internetovou síť na webové stránky [www\(...\).cz](http://www(...).cz) společnosti H a T M. s.r.o., prezentující profil a obchodní sortiment této firmy a v rubrice „charitativní činnost“ svévolně pozměnil jejich obsah tak, že původní část textu ve znění „Firma adoptovala dvě děti školního věku“ a „Matka : Padmavathy - v domácnosti“ přepsal textem „Firma zabila dvě děti školního věku“ a „Matka: Padmavathy - vlastní továrnu na výrobu kokainu“, čímž vyvolával nedůvěru v činnost poškozené firmy a její zákazníky odrazoval od uzavření obchodů.⁵⁰

⁴⁸ Trestní příkaz Městského soudu v Brně, sp.zn. 12 T 142/2004 ze dne 28.5.2004. Pro skutkově obdobný případ byl odsouzen obž. J. S. rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24.11.2004, sp.zn. 2 T 123/2004. Naopak zproštěn obžaloby (§ 226 písm. c) TŘ) byl obviněný ing. M. B. rozsudkem Městského soudu v Brně, sp. zn. 3 T 1/1997 ze dne 14.1.1998; obžaloba však kvalifikovala skutek i podle písm. c) § 257a odst. 1. Stejně tak byli zproštěni obžaloby obv. Mgr. art. J. S. rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 sp.zn. 6 T 48/2006 ze dne 5.2.2007 nebo obv. ing. L.D. rozsudkem Okresního soudu v Pelhřimově, sp.zn. 7 T 150/2004 ze dne 26.1.2005.

⁴⁹ Usnesení Okresního soudu v českých Budějovicích sp.zn. 32 T 16/2007 ze dne 13.3.2007. Skutkově obdobný případ rozhodoval Okresní soud ve Frýdku-Místku, sp.zn. 4 T 159/1997 ze dne 23.4.1998. Obžalovaný byl zproštěn obžaloby (§ 226 písm. b) TŘ).

⁵⁰ Usnesení Okresního soudu v Pelhřimově o podmíněném zastavení trestního stíhání, sp.zn. 2 T 73/2004 ze dne 17.8.2004.

Změna informací byla často spojena s úmyslem zakrýt jinou protiprávní činnost nebo tvořila součást širšího podvodného jednání či přípravu k němu anebo ke změně došlo za úplatu.

Příkladem z první zmíněné skupiny může být odsouzení obviněné M.K., která dne 9.5. v 15.35 hod. v Ostravě, v pobočce K. B., a.s., jako zaměstnankyně, v pozici pokladní, za použití softwarové aplikace Branch Power, do níž se přihlásila pod její osobě zaměstnavatelem přiděleným uživatelským jménem, se záměrem zakrýt takto své předchozí neoprávněné dispozice s finančními prostředky K.B., s vědomím, že nejedná z příkazu osoby oprávněné s účtem disponovat, která navíc nebyla ani osobně přítomna a jejíž podpis na výběrním lístku byl padělán, jakož i vědomím, že nedodržela zaměstnavatelem stanovený postup, neoprávněně zaúčtovala na vrub účtu majitele R.T. hotovostní výběr finanční částky ve výši 330.000,- Kč, čímž ponížila výši zůstatku na předmětném účtu o tuto částku.⁵¹

Jiným příkladem je odsouzení D. W., který jako správce sítě a technik výpočetní techniky pro region Praha, Písek a Pardubice a v důsledku toho jako zaměstnanec družstevní záložny, po uvalení nucené správy dne 4.11.1999 na tuto záložnu rozhodnutím Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami a dále na základě rozhodnutí o zákazu a omezení činnosti vydaného tímž úřadem a Opatření č. 1 správce pověřeného vedením nucené správy družstevní záložny, byl dne 5.11.1999 informován J.N. a E. K. o tom, že neoprávněně po převzetí tohoto výslovného zákazu vyplatily vklady klientům záložny v celkové výši 742.336,- Kč a po vzájemné dohodě s těmito pracovníky pobočky následně provedl změnu dat v počítači této pobočky tak, aby se na výplatu vkladů po výslovném zákazu nepřišlo, pozměněná data následně vytiskl a E. K. pak v souladu s těmito pozměněnými daty přepsala výdajové a výběrové doklady a společně s nimi pak do centrály v Ostravě byla zaslána i takto upravená zálohovaná disketa.⁵²

Odsouzen byl i obviněný S.P. za to, že v době od 16.4.2004 do 18.8.2004 na Ostravici, okres Frýdek-Místek, jako hlavní kuchař hotelu Z.O. prováděl v hotelovém počítači systému RESTIS neoprávněné zásahy do kalkulací jídel tak, že účetně nadhodnocoval gramáž surovin určených na výrobu jedné porce jídla, přičemž prodejní cena pokrmu zůstávala stejná, své jednání zakrýval padělanými fakturami opatřenými neodpovídajícím razítkem společnosti H + H V.H. za nákup potravin, zejména masa, který fakticky nepořídil, ale který odpovídal navýšené kalkulaci, peníze po proplacení faktur použil pro vlastní potřebu a následně v počítačovém programu gramáž u jídel zpětně upravil na původní odpovídající hodnoty, způsobil tak majiteli hotelu Z.O., společnosti K.N., s.r.o., škodu ve výši nejméně 49.774,90 Kč, přitom zásahy obžalovaného do programu R. byly tak závažné, že správcovská odborná firma S., s.r.o. musela provést opravu spočívající v obnově dat, za což si naúčtovala částku ve výši 4.583,90 Kč.⁵³

⁵¹ Trestní příkaz Okresního soudu v Ostravě, sp. zn. 5 T 246/2006 ze dne 28.12.2006. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9 o schválení narovnání sp.zn. 2 T 165/2004 ze dne 7.3.2005 bylo rozhodnuto o skutku, kterým se obviněná snažila zakrýt zpronevěru (§ 248 odst. 1, odst. 2 TZ). Skutku se dopustila tím, že v období od 3.2.2003 do 19.6.2003 v Praze 9, v sídle společnosti L, a.s., jako účetní této společnosti, z pokladní hotovosti, která jí byla svěřena, postupně odebrala finanční částku v celkové výši 94.190,-Kč ke škodě této společnosti, přičemž se své jednání snažila zakrýt tím, že se opakovaně přihlašovala do počítačového účetního programu MONEY jako „Uživatel beze jména“ a v tomto programu měnila účetní doklady, aby odpovídaly faktickému stavu pokladny.

⁵² Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Písku, sp.zn. 2 T 160/2001 ze dne 8.1.2002.

⁵³ Odsuzující rozsudek Okresního soudu ve Frýdku – Místku, sp.zn. 3 T 36/2005 ze dne 20.2.2006. Skutek byl posouzen jako jednočinný souběh trestných činů podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 a § 257a odst. 1 písm. b) TZ.

Do třetice lze uvést odsouzení S.H., který nejprve v době od 22.00 hodin dne 18.9.1998 do 02.30 hodin dne 19.9.1998 v Jindřichově ve Slezsku, vnikl po odstranění kovové zarážky okna do objektu výroby knedlíků, kde odcizil počítač typ TNS v.č. 638/90A, monitor PHILIPS, klávesnici, tiskárnu zn. EPSON, kalkulačku, 10 kg moučkového cukru, 6 ks toaletního papíru, v celkové hodnotě 16.730,- Kč ke škodě majitelky M.B., a následně v přesně nezjištěné době v měsíci září 1998 v Jindřichově ve Slezsku, přinesl ke Z. L. do jeho bytu harddisk z odcizeného počítače a po Z. L. požadoval, aby z harddisku odstranil všechny programy s identifikačními čísly firmy a nahrál na harddisk nějaké hry, což Z. L. ke škodě M. B. poté učinil.⁵⁴

Příkladem z druhé skupiny může být odsouzení R.K., který se dne 13.11.2002 v době od 22.41 do 23.58 hod. ve Svojsíně, připojil z telefonního čísla prostřednictvím počítačové sítě Internet k obsahu soukromých www stránek patřících M.S., kdy z obsahu těchto stránek s prezentací psů plemene SHAR-PEI upravil údaj ceny prodávané knihy „Toto je Šarpej“ autorky ing. H.P. a kontaktní adresu příjemců objednávek z původní <http://www.volny.cz/>(...) na [www\(...\).cz](http://www(...).cz), když sám byl členem Shar-Pei klubu.⁵⁵

Opakovaně se vyskytl případ, kdy pachatel změnil informace v informačním systému, aby tím pro jinou osobu založila oprávnění, ke kterým nebyly splněny podmínky. Známy je případ, kdy pracovnice odboru dopravy a silničního hospodářství-agendy řídičských průkazů, Městského úřadu Slaný, pracoviště v Kladně, obviněná K.M., za různé částky opatrovala řídičský průkaz, ve kterém byly stejně jako v evidenční kartě řidiče neoprávněně vyznačené oprávnění k řízení motorových vozidel podle zákona č. 361/2000 Sb., ačkoliv osoba neabsolvovala rozšiřující výuku a výcvik v autoškole, ani nevykonala zkoušku z odborné způsobilosti. V souvislosti s tímto skutkem bylo stíháno 10 osob mimo jiné za pomoc k trestnému činu poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 10 odst. 1 písm. c), § 257a odst. 1 písm. b) TZ. Vedle tohoto trestného činu se většina z obviněných dopustila v jednočinném souběhu také pomoci k trestnému činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1 písm. c), § 160 odst. 1 TZ nebo trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1 TZ. Trestní stíhání bylo buď podmíněně zastaveno⁵⁶ anebo byly tresty poměrně mírné. Většina trestů byla uložena jako trest peněžitý od 5.000,- Kč do 20.000,- Kč⁵⁷ nebo trest odnětí svobody s podmíněným odkladem spolu se zákazem činnosti.⁵⁸

Skutky právně posouzené jako souběh písm. a) a b) § 257a odst. 1 byly jen dva. Trestním příkazem byl obviněný M.S. uznán vinným tím, že dne 16.3.2005 ve 4 případech a dne 17.3.2005 v jednom případě v Ostravě neoprávněně vstoupil z počítačové jednotky s adresou IP 194... do osobní e-mailové schránky chráněné heslem s elektronickou adresou [\(...\)@atlas.cz](mailto:(...@atlas.cz) poškozené M.S., v níž provedl změny v odesílání kopií příchozích zpráv na svou elektronickou adresu [\(...\)@seznam.cz](mailto:(...@seznam.cz) s názvem P.F., dále v blíže nezjištěné době v březnu 2005 neoprávněně vstoupil z blíže nezjištěné počítačové jednotky do osobní e-mailové schránky chráněné heslem s elektronickou adresou [\(...\)@seznam.cz](mailto:(...@seznam.cz) poškozené M.S., v níž provedl změny v odesílání kopií příchozích zpráv na svou elektronickou adresu

⁵⁴ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Bruntále, sp.zn. 18 T 26/1999 ze dne 28.6.1999. Za skutkově obdobný případ byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu Plzeň – město sp.zn. 1 T 087/2003 ze dne 15.11.2004 obviněný D.H.

⁵⁵ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Tachově sp.zn. 2 T 250/2001 ze dne 2.1.2002.

⁵⁶ Usnesení Okresního soudu v Kladně, sp.zn. 4 T 114/2005.

⁵⁷ Trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, sp.zn. 2 T 1/2005 ze dne 4.1.2006.

⁵⁸ Trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, sp.zn. 6 T 103/2005 ze dne 22.9.2005.

(...)[@seznam.cz](mailto:seznam.cz) s názvem P.F. a použil uložené fotografie M.R. tak, že je vyobrazil na erotických letáčích nabízejících erotické služby M.S. jakožto zprostředkovatele těchto služeb a fotografie z e-mailové schránky M.S. vymazal.⁵⁹

Druhý případ spočíval v jednání odsouzeného S.H., který dne 1. února 2004 v 06.08 hodin z místa svého bydliště v Čeperce, ze svého osobního počítače prostřednictvím Internetu přes modem s využitím pevné telefonní linky neoprávněně vnikl do schránky elektronické pošty (...)[@seznam.cz](mailto:seznam.cz), používané Exekutorským úřadem JUDr. M. D. v Hradci Králové, odpověděl jejím jménem značně urážlivým způsobem na příchozí zprávu elektronické pošty od Ing. K. K., určenou pro JUDr. M. D., a poté vymazal všechny příchozí zprávy od 30. 1. 2004.⁶⁰

Zásah do technického nebo programového vybavení počítač nebo jiného telekomunikačního zařízení

Z celého souboru soudních rozhodnutí byly jen tři skutky posouzeny soudem (popř. státním zástupcem) samostatně podle písmena c) § 257a odst. 1, aniž by zde byl souběh s písm. a) nebo b). Lze však konstatovat, že právě skutky posouzené podle písm. c), ať již samostatně nebo v souběhu s dalšími písmeny, vykazují vyšší míru nebezpečnosti, neboť k jejich spáchání je zpravidla zapotřebí specifických znalostí počítačového systému či jiného telekomunikačního zařízení.

Dlouhých osm let trvalo soudům než odsoudili obviněného P. F. za to, že jako smluvní pracovník odpovědný za přípravu a provoz počítačové techniky, používané pro losování náhodných čísel výherních tiketů hry Nová šance provozované firmou TV Bingo, za součinnosti kanadské firmy Double Eagle Entertainment Corp. s programovým vybavením firmy Skywalker, Kanada, reprezentované C. L. a vysílané z prostor TV Nova v Barrandovských ateliérech v Praze 5, v úmyslu podvodným způsobem získat výhry v sázkové hře TV Bingo - Nová šance 18.5.1995 a pak i 25.5., 1.6., 8.6., 6.7., 20.7., 3.8., 10.8., 31.8., 7.9., 14.9., 21.9. a 28.9.1995 zasáhl do uvedeného počítačového programového vybavení, které svévolně upravil tak, že po jím provedené změně algoritmu losování čísel dosáhl toho, že místo náhodného výběru byla počítačem jakoby vylosována čísla tiketů, která předem určil a zajistil, přičemž pak tyto tikety po dohodě se spoluobžalovaným R. H. jeho prostřednictvím a prostřednictvím spoluobžalovaných L. E., P. J., R. K., P. K. a Z. R. i dalších osob, kteří s podvodným získáváním výher byli předem srozuměni, dále distribuoval dalším vybraným osobám pod nepravdivými záminkami, zejména že mají v televizním vysílání zastupovat skutečné výherce, kteří nechtějí se této hry veřejně účastnit, za což uvedené vybrané osoby dostávaly odměnu, nezávisící v zásadě na výši výhry obvykle od 5.000,-Kč do 15.000,-Kč a poté, co si uvedení distributoři ponechali část výhry jako odměnu, byly takto získané peníze vráceny obžalovanému F., čímž byla tak provozovateli hry způsobena škoda nejméně 26.970.000,-Kč, přičemž takto obžalovaný L. E. předal vyhrávající losy jím vybraným osobám J. H., R. P., R. K., Z. P., J. B., F. S., J. N., J. D. a L. H., kteří vyhráli částku 246.000,-Kč, z čehož obžalovaný E. získal pro sebe odměnu nejméně 45.000,-Kč.⁶¹

⁵⁹ Trestní příkaz Okresního soudu v Ostravě, sp.zn. 70 T 223/2005 ze dne 15.11.2005.

⁶⁰ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Pardubicích, sp.zn. 22 T 192/2004 ze dne 1.11.2005.

⁶¹ Odsuzující rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 To 22/2005 ze dne 29.6.2005, kterým byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze, sp.zn. 1 T 4/1997 ze dne 10.12.2004. Skutek spáchalo 7 osob, z nichž právě obviněný P.F. byl uznán vinným v jednočinném souběhu trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 TZ a poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. c), odst. 3 TZ, za což mu byl uložen trest odnětí svobody v délce trvání 5 let a trest propadnutí částky 100.000,- Kč.

V jiném případě byl odsouzen J. K. za 3 skutky, z nichž 2 byly posouzeny jako souběh trestných činů poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. c a podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 TZ. Obviněný J. K. je spáchal tím, že

a) v období od měsíce března do 5.6.2006 v Letohradu - Orlici, v místě svého tehdejšího bydliště za účelem získání bezplatného připojení k internetu, aniž by byl oprávněným uživatelem bezdrátové radiové internetové sítě WiFi nazvané M. - net provozovatele M. P., si tuto síť pomocí svého technického a počítačového vybavení zaměřil a k průniku do této sítě využil přihlašovací údaje jiné osoby, která byla oprávněným uživatelem této sítě, následně odebíral data z této sítě a prováděl sledování - skenování a odposlech provozu sítě, aby získal přístupová hesla a TCP/IP protokoly jednotlivých oprávněných uživatelů sítě a zároveň rozkódoval velké WEP klíče - přístupové klíče pro vysílací body, a to mu umožnilo připojení do sítě M. - net a nastavení parametrů sítě ve svůj prospěch tak, aby získal co možná nejrychlejší připojení a poté, co se provozovatel sítě snažil této jeho činnosti zamezit, provedl změnu (překonfigurování) nastavení některých přístupových bodů a hesel, čímž činnost provozovatele sítě ztížil a tímto jednáním způsobil M. P. škodu 64.000,- Kč, která vyjadřuje cenu připojení k síti WiFi M. - net, které obviněný K. využil neoprávněně shora uvedeným způsobem a

b) nejméně od 23.6.2006 do 28.8.2006 v Letohradu - Orlici, v místě svého tehdejšího bydliště za účelem bezplatného stahování dat z bezdrátové radiové internetové sítě WiFi nazvané T. provozovatele společnosti T., s.r.o., po uzavření smlouvy o poskytování telekomunikačních služeb internet pomocí svého technického a počítačového vybavení zaměřil připojovací bod této sítě „T.“ v Letohradu - Kunčicích, u něhož provedl odposlech provozu sítě a získal údaje k účtům jednotlivých oprávněných uživatelů této sítě připojených přes uvedený bod a poté využíval připojení do uvedené sítě na IP a MAC adresy těchto oprávněných uživatelů, stahoval přes jejich účty, čímž dosáhl toho, že mohl stahovat větší objem dat, než by ho opravňovala shora uvedená smlouva a způsobil tak společnosti T., s.r.o. škodu ve výši 58.630,- Kč, která vyjadřuje cenu připojení obviněného K. nad rámec oprávnění na základě smlouvy, které využil shora uvedeným způsobem.⁶²

Zproštěn obžaloby⁶³ byl obv. A. K., který podle obžaloby jako bývalý zaměstnanec obchodní společnosti V. a.s. zařazený na funkci správce počítačové sítě po ukončení pracovního poměru dnem 6. 10. 2000 prostřednictvím přenosové linky - služby FTP dne 8. 10. 2000 v 19.41 hodin neoprávněně zasáhl v sídle této společnosti v S., do systému SAP programového vybavení počítačové sítě tím způsobem, že provedl změnu dosavadních systémových hesel pro přístup do systému, změnu hesel ani dodatečně neohlásil zástupci společnosti, čím ztížil následný provoz a využití počítačové sítě provozovatelem, neboť mu jako bývalému správci počítačové sítě bylo známo, že bez těchto přístupových hesel nelze počítačovou síť spravovat a ohrozil tak řádný chod společnosti.

Souběhem podle písm. a) a c) byly kvalifikovány skutky, kdy pachatel neoprávněně užil informace a přitom učinil zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení.

Např. Obvodním soudem pro Prahu 1⁶⁴ byl odsouzen Z. H. za to, že dne 3.7.2002 kolem 13.00 hod. jako bankovní poradce eBanky neoprávněně a bez souhlasu majitelky účtu poškozené ing. Z.D. převedl z termínovaného účtu zřízenému k běžnému účtu poškozené u

⁶² Trestní příkaz Okresního soudu v Ústí nad Orlicí, sp.zn. 3 T 121/2007 ze dne 29.6.2007. Třetí skutek byl posouzen jako trestný čin podle § 152 odst. 1 TZ.

⁶³ Rozsudek Okresního soudu v Šumperku sp.zn. 1 T 26/2003 ze dne 23.5.2003.

⁶⁴ Rozsudek sp.zn. 44 T 39/2003 ze dne 26.6.2003.

eBanky částku 515.544,- Kč na účet společnosti P. jako platbu za zboží, které předchozího dne objednal u této společnosti, u které se představil jako pan Dufek, přičemž k provedení platby přes internet použil neoprávněně získaný internetový klíč poškozené, objednané zboží nevyzvedl, přičemž ve stejné době si majitelka účtu kontrolovala výpis z účtu přes internet, odhalila předmětnou finanční transakci a nechala eBankou převáděné finanční prostředky ihned zablokovat, takže byly dočasně převedeny na vnitřní clearingový účet eBanky, takže vznikla faktická škoda ve výši 960,71 Kč za zrušení termínovaného účtu, kterou obžalovaný uhradil poškozené, čímž spáchal v souběhu trestné činy poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a), c), odst. 2 písm. b) a krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b).

Podmíněným zastavením trestního stíhání⁶⁵ skončilo stíhání obviněného muže, který dne 14.6.2002 v době od 22.40 do 06.37 násl. dne neoprávněně vstoupil do internetového počítačového systému společnosti A. s.r.o., a to prostřednictvím telefonní stanice 220..., následně bez souhlasu majitele zasáhl do programového vybavení počítače a provedl přenos dat v objemu 131 MB do počítače, který byl připojen na shora uvedeném tel. čísle.

Rozhodován byl i případ rozsáhlejší trestné činnosti trojice spoluobžalovaných (J.R., R.V., P.S.), kteří byli uznáni vinnými⁶⁶ následujícími skutky:

Obžalovaný J.R. tím, že v době od 10.2.2001 do poloviny března 2001 v Chomutově za pomoci mobilního telefonu vnikl do telefonního systému společnosti Eurotel, získal přístup do záznamových schránek pracovníků i zákazníků a tyto využíval pro svoje potřeby a zmíněné společnosti tak způsobil škodu v nezjištěné výši.

Všichni obžalovaní v době od dubna 2001 do srpna 2001 za vzájemné podpory za pomoci pevného i mobilního telefonu využívali pro svoji potřebu memoboxové schránky účastníků Českého Telecomu, a.s. i dalších operátorů s tím, že je přeprogramovali a vytvořili si v nich vlastní pobočky a takto si počínali vůči společnosti KM Beta, které způsobili škodu ve výši nejméně 36.777,60 Kč, dále obž. J.R. a P.S. po vytvoření memoboxové schránky vůči poškozené B.T., které způsobili škodu nejméně 9.868,40 Kč, vůči pošk. sdružení T. a spol. způsobili škodu nejméně 3.524,80 Kč, vůči pošk. I. Ř. způsobili škodu nejméně 2.067,90 Kč, vůči pošk. Ž. L. způsobili škodu nejméně 1.400,50 Kč, vůči poškozené Cetelem ČR způsobili škodu v nezjištěné výši, dále obž. P.S. vůči Rádiu Svobodná Evropa způsobil škodu nejméně 3.764,78 Kč.

Obžalovaní J.R. a P.S.

- a) dne 9.7.2001 po vzájemné dohodě, obžl. P.S. v Sokolově telefonicky přikázal z účtu V.R. vedeného u společnosti GE Capital Bank převést na účet obž. J.R. částku 17.000,- Kč, což společnost učinila,
- b) dne 18.9.2001 po vzájemné dohodě, obžl. P.S. v Sokolově telefonicky přikázal převést z účtu H.H. vedeného Austria Creditanstalt na účet obž. J.R. částku 30.000,- Kč, což společnost učinila
- c) dne 10.10.2001 po vzájemné dohodě, obžl. P.S. faxem na podkladě změněných písemností jménem V.Š. požádal spol. Cetelem ČR o úvěr ve

⁶⁵ Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 sp.zn. 18 T 193/2003 ze dne 16.1.2004. Obdobný případ skončil odsuzujícím rozsudkem téhož soudu sp.zn. 5 T 23/2004 ze dne 29.4.2004.

⁶⁶ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 3 T 29/2002 ze dne 6.2.2006. Soud posoudil tyto skutky jako souběh trestných činů poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a), c) TZ a podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2.

výši 15.000,- Kč a poté co byl poskytnut, nechal jej převést na účet J.B. a dále na účet společnosti Západočeská energetika se záměrem jej dále převést na účet B.T. a poté na účet obž. J.R., avšak společnost Západočeská energetika po zjištění došlé platby, peníze dále nepřevedla a později je vydala

Obžalovaný P.S.

- a) dne 28.7.2001 v Sokolově telefonicky kontaktoval servis společnosti Západočeská energetika, využil předchozích znalostí z memoboxových schránek a požádal o vrácení přeplatku 849,- Kč B.T. na účet své matky, což společnosti učinila
- b) v přesně nezjištěné době v srpnu 2001 v Sokolově se telefonicky představil R.Z. jako pracovník společnosti GE Capital Bank a žádal, aby jmenovaný další platby zasilal na nezjištěné číslo účtu, což jmenovaný neučinil a dále se pokoušel vstoupit do účtů nezjištěného počtu klientů společnosti GE Capital Bank, což se mu nepodařilo.

Odsouzen byl i muž (P.F.) za to, že společně po předchozí dohodě poté, co obžalovaný S. nezjištěným způsobem opatřil radiotelefonní jednotky zn. HUGHES (SSU) a předal je P. F., tehdy zaměstnanému jako operátor firmy S. T., a.s., který neoprávněným zásahem do programového vybavení počítače radiotelefonní ústředny S12 postupně v době od 27.8.1997 do 13.3.1998 zadal celkem dvacet šest nevidovaných telefonních čísel radiotelefonních jednotek pomocí zařízení Interface P/N a neoprávněným užitím programu FITS.EXE SSU je aktivoval, když změnil elektronická sériová čísla v softwarových vybaveních SSU, aby tak znemožnil jejich identifikaci, oba společně pak takto aktivované radiotelefonní jednotky za úplatu instalovali v různých pražských bytech dosud nezjištěným osobám, jimž tak umožnili telefonní hovory, o kterých věděli, že nebudou hrazeny S. T. a.s., a takto způsobili S. T. a.s. škodu ve výši 36.519.730,- Kč.⁶⁷

Jako **souběh podle písm. b) a c)** § 257a odst. 1 byl posouzen skutek, jehož se dopustil obviněný V.P. tím, že dne 19. 10. 2003 v odpoledních hodinách v Topolně z počítače umístěného v místě svého trvalého bydliště, přes síť Internet zasáhl do internetových stránek a administrační aplikace, sloužících ve prospěch Ing. B. G., které byly umístěny na serveru poskytovatele internetových služeb společnosti A., s. r. o. v prostoru [www.\(...\).cz](http://www.(...).cz), přičemž obviněný V. P. předmětnou internetovou aplikaci určenou k prezentaci a objednávce zboží zkopíroval na jiný server a ze serveru společnosti A. s. r. o. ji vymazal, čímž svým jednáním znemožnil přístup na internetové stránky [www.\(...\).cz](http://www.(...).cz) a způsobil tak škodu Ing. B. G. nefunkčností uvedených internetových stránek, přičemž obviněný V. P. se svého jednání dopustil po té, co nejprve předmětnou internetovou aplikaci sám zhotovil na podkladě smlouvy o dílo uzavřené dne 19. 6. 2003 mezi jím jako zhotovitelem a společností D. S. s. r.o. jako objednatelem, kdy následně obviněný V. P. na podkladě pokynu zástupce společnosti D. S. s. r. o. předmětnou internetovou aplikaci nainstalovat na server společnosti A., s. r. o. pro Ing. B. G., avšak obviněný V. P. po té, co za zhotovení této internetové aplikace nedostal řádně a včas zaplacen od společnosti D. S., s.r. o. takto jednal s cílem způsobil škodu Ing. B. G., a tím fakticky poškodit společnost D.S., s.r.o., odpovědnou za řádnou dodávku internetové aplikace Ing. B. G., svým jednáním však obviněný V. P., nefunkčností uvedených internetových stránek v době nejméně od 19. 10. 2003 do 23. 10. 2003, způsobil újmu Ing. B.

⁶⁷ Rozsudkem Městského soudu v Praze sp.zn. 49 T 4/1999 ze dne 31.7.2001 byl P.F. uznán vinným trestným činem poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a), c), odst. 3 TZ v souběhu s trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 TZ.

G., a to škodu na ušlém zisku podle vyčíslení poškozeného ve výši nejméně Kč 93.012,- Kč, přičemž náklady na obnovení předmětných internetových stránek za zálohy činily 735,- Kč.⁶⁸

Jiným rozhodnutím byl uznán vinným obviněný L. H. dvěma skutky, když

1. dne 10.6.2004 v době od 16.00 do 18.00 hod. v Ostravě 3, z počítače ozn. ZSF-08, umístěného na počítačové učebně č. 208 Ostravské univerzity, Fakulty zdravotně sociální, provedl neoprávněný zásah do databáze informačního systému Ostravské univerzity, ve které změnil bodové hodnoty výsledků testů přijímacího řízení, kdy ve 4 případech snížil uchazečům J.B., Z.K., V.S. a P.S. dosaženou bodovou úroveň pod úroveň potřebnou pro přijetí ke studiu a v jednom případě zvýšil uchazeči R.K. dosaženou bodovou úroveň na míru bezpečně nutnou k přijetí ke studiu, kdy svým jednáním způsobil poškozené OU škodu ve výši 11.272,- Kč

2. dne 23.6.2004 v době od 16.48 do 16.59 hod., z počítače ozn. ZSF-06, umístěného na počítačové učebně č. 208 Ostravské univerzity, Fakulty zdravotně sociální, provedl neoprávněný zásah do programového vybavení databáze informačního systému Ostravské univerzity, v jehož důsledku bylo provedeno zablokování oprávněných uživatelských kont účtů uživatelů informačního systému STGA2 Ostravské univerzity, čímž poškozené OU způsobil škodu ve výši 12.402,- Kč.⁶⁹

Vyskytly se i skutky, které byly kvalifikovány **podle všech tří písmen** odstavce 1.

Takto byl kvalifikován i skutek odsouzeného R. B., který v průběhu let 1998 a 1999, kdy pracoval jako technik u podnikatele J.K., v zjištěném úmyslu bez vědomí a svolení svého zaměstnavatele využíval počítač podnikatele s instalovaným programem Callida, ke zpracování nabídkových rozpočtů pro své vlastní zákazníky a zákazníky konkurenčních firem, pro něž v té době rovněž pracoval – zpracovával rozpočty, ačkoliv uživatelem softwaru byl podnikatel J.K. a předmětný program je předmětem ochrany autorského práva, navíc v přesně nezjištěné době kolem 10.12.1999 do uvedeného programu bez vědomí podnikatele J.K. a spol. Callida zasáhl tak, že smazal údaje o stavebních akcích minimálně za období 11.9.1998 do 8.12.1999 a způsobil tak nefunkčnost celého programu, za účelem jeho zprovoznění musel podnikatel J.K. zaplatit 1.440,- Kč, popsáním jednáním se přitom obohatil minimálně o částku 24.800,- Kč.⁷⁰

Stejně kvalifikován byl i skutek odsouzeného Z. L., který v Jindřichově, koncem září 1998 z harddisku počítače TNS 486 DX 2/80 z majetku M. B., který získal od S. H., jehož trestní stíhání je vedeno samostatně, přesunul počítačové sestavy Účto 97 a Účto 98 na harddisk svého počítače a v textovém editoru T 602 počítače zničil část výrobních dat, v nichž se vyskytovalo jméno M. B. a poté v harddisku nainstaloval počítačové hry, přičemž zničením výrobních dat způsobil M. B. škodu ve výši 6.000,- Kč.⁷¹

V. Závěrem

Podle oficiálních statistik se zdá, že postih jednání, které směřují proti integritě, dostupnosti a důvěrnosti počítačových dat a systémů tvoří jen nepatrnou část kriminality. Z provedených výzkumů lze však soudit, že skutečná míra kriminality je v této oblasti mnohonásobná.

⁶⁸ Odsuzující rozsudek Okresního soudu v Uherském Hradišti, sp.zn. 10 T 267/2004 ze dne 21.4.2005. Obdobný skutek skončil zprošťujícím rozsudkem (§ 226 písm. c) TŘ) Městského soudu v Brně, sp.zn. 7 T 69/2006 ze dne 19.10.2006.

⁶⁹ Trestní příkaz Okresního soudu v Ostravě, sp.zn. 74 T 111/2005 ze dne 27.5.2005.

⁷⁰ Rozsudek Okresního soudu v Benešově, sp.zn. 3 T 383/2001 ze dne 31.7.2002.

⁷¹ Trestní příkaz Okresního soudu v Bruntále, sp. zn. 18 T 279/1998 ze dne 18.12.1998.

Soudní rozhodnutí ukazují, že značná část skutků byla spáchána technicky nenáročným způsobem, u nichž je nutná pouze minimální znalost práce s počítačem. Velmi často se jednalo o případy zneužití informací k vlastnímu prospěchu. Změna informací patřila také k častěji se vyskytujícím způsobům spáchání. Buď byla součástí podvodného jednání anebo byla jejím motivem osobní msta. Technicky nejnáročnějšími útoky, nejméně častými, byly ty, které soudy kvalifikovaly jako zásah do technického nebo programového vybavení počítače, ať již samostatně nebo v souběhu s dalšími písmeny § 257a TZ.

Kazuistika také ukázala, že předpoklad o páčání této trestné činnosti organizovanými skupinami se nepotvrdil. Tento závěr je však relativní, neboť počet odsouzených osob je velice nízký a naopak latence se předpokládá vysoká. Lze však konstatovat, že tam, kde byl čin spáchán více osobami, tam vykazuje mnohem vyšší stupeň nebezpečnosti, způsobená škoda byla také vyšší ve srovnání se skutky spáchanými pouze jednou osobou. Ojedinelé nebyly ani souběhy s jinými trestnými činy, nejčastěji s trestnými činy jako je krádež (§ 247), porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 152), zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158) nebo neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 178).

Do budoucna lze předpokládat, že po nabytí účinnosti nového trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), který upravuje nové skutkové podstaty trestných činů,⁷² jež řadíme do trestných činů proti důvěrnosti, integritě a dostupnosti počítačových dat a systémů, bude trestných činů přibývat. Je třeba si uvědomit, že ještě v roce 1992⁷³ nebyly domácnosti připojeny k Internetu, zatímco v roce 2008 již téměř 57 % oslovených používá Internet. Téměř 60 % oslovených má doma alespoň jeden počítač.⁷⁴ Počet potenciálních obětí je tudíž tak vysoký, že je jen otázkou času, kdy dojde k rozšíření trestné činnosti, spojené s existencí kybernetického prostoru.

⁷² Konkrétně jsou upraveny tyto trestné činy:

1. Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230).
2. Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231).
3. Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti (§ 232).
4. Porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182).

⁷³ V České republice je formálně zprovoznění Internetu spojováno s 13. 2. 1992, kdy došlo k připojení Českého vysokého učení technického v Praze. Připojení zajišťoval uzel v Linci, později ve Vídni a Amstrodamu.

⁷⁴ World Internet Project 2008.